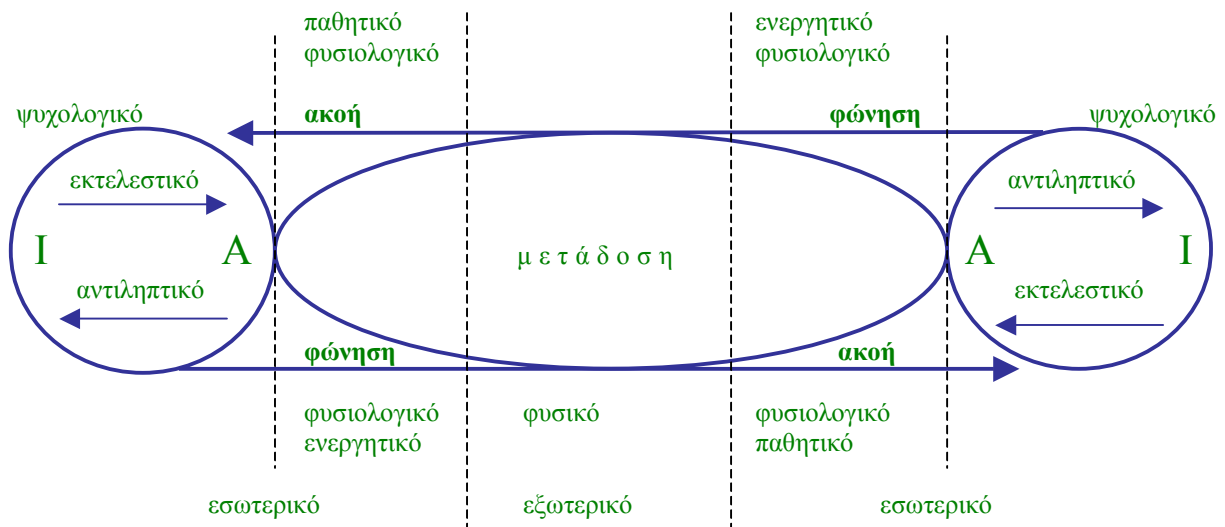
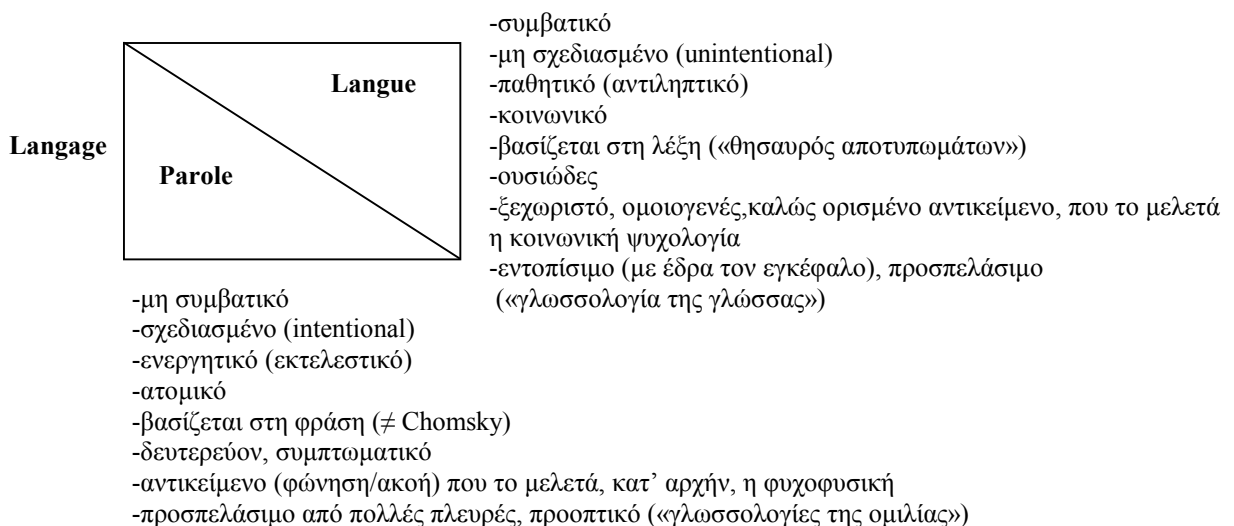

«Κύκλωμα της ομιλίας» (Μαθήματα, 40 κ.ε.)

«Λόγος-Γλώσσα-Ομιλία» (Μαθήματα, 37 κ.ε.)

«Ικανότητα-Εκτέλεση [/Πλήρωση/Επιτέλεση]»

«Η γλωσσολογική θεωρία ασχολείται κυρίως με έναν ιδανικό ομιλητή-ακροατή [ideal speaker-listener], σε μια εντελώς ομοιογενή γλωσσική κοινότητα [completely homogeneous speech community], ο οποίος γνωρίζει τέλεια τη γλώσσα του και ο οποίος, όταν εφαρμόζει τη γνώση του της γλώσσας κατά την πραγματική εκτέλεση [in applying his knowledge of language in actual performance], δεν επηρεάζεται από συνθήκες άσχετες προς τη γραμματική, όπως: περιορισμούς μνήμης, παρεμβολές, μεταστροφές της προσοχής και του ενδιαφέροντος, σφάλματα (τυχαία ή χαρακτηριστικά) ... Κάνουμε έτσι μια θεμελιώδη διάκριση ανάμεσα στην *ικανότητα* [competence] (τη γνώση της γλώσσας που έχει ο ομιλητής-ακροατής) και την *εκτέλεση* [performance] (την πραγματική χρήση της γλώσσας σε συγκεκριμένες περιστάσεις). Μόνο υπό το πρίσμα αυτής της αφαίρεσης [...] αποτελεί η εκτέλεση άμεση ανάκληση της ικανότητας. Στην πραγματικότητα, προφανώς και δεν αντανάκλα άμεσα η εκτέλεση την ικανότητα: οποιαδήποτε καταγραφή φυσικού λόγου δείχνει πολυάριθμα λανθασμένα ξεκινήματα, αποκλίσεις από τους κανόνες, ενδιάμεσες αλλαγές του αρχικού σχεδίου κ.ο.κ. Το πρόβλημα για τον γλωσσολόγο, καθώς και για το παιδί που μαθαίνει τη γλώσσα, είναι να προσδιορίσει από τα δεδομένα της εκτέλεσης τα υποκείμενα συστήματα κανόνων [underlying systems of rule] που έχουν κατακτηθεί από τον ομιλητή-ακροατή και τα οποία αυτός θέτει σε χρήση κατά την πραγματική εκτέλεση [...] Η γραμματική μιας γλώσσας αναλαμβάνει την καταγραφή της εγγενούς ικανότητας του ιδανικού ομιλητή-ακροατή. [A grammar of a language purports to be a description of the ideal speaker-hearer's intrinsic competence.]» (Noam Chomsky, *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1965, 3-4.)

- 1.Σχολιάστε: «Η γλώσσα είναι ένα όλο καθ' αυτό και μια αρχή ταξινόμησης» (Μαθήματα, 39).
- 2.Να συγκρίνετε: γλώσσα-ομιλία (Saussure), ικανότητα-εκτέλεση (Chomsky).

Γλωσσική ικανότητα

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΑΠΟ ΜΗ ΙΔΑΝΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ-ΑΚΡΟΑΤΕΣ

ενδείξεις από τη γλωσσική κατάκτηση

- ανεπάρκεια ερεθίσματος (poverty of stimulus)

εκφραστικά ολισθήματα (slips of the tongue)

- γλώσσεψα την μπέρδα μου
- *You have hissed all of my mystery lectures* (Spoonerisms)
- *Work is the curse of the drinking class* (Oscar Wilde)

«το 'χω στην άκρη της γλώσσας μου» (tip of the tongue)

ακουστικές παρερμηνείες (slips of the ear)

- φλόμυγα, σκούνιες (παιδικά λάθη κατάτμησης)

ακουστικές αμφισημίες:

- *great ape - grey tape* / Δεν έχει σχέση

ενδείξεις από αφασικά συμπτώματα

Αφασίες: Διαταραχές της γλωσσικής λειτουργίας που οφείλονται σε εγκεφαλικές βλάβες και εκδηλώνονται ως αδυναμία κατανόησης ή παραγωγής του προφορικού ή/και του γραπτού λόγου.

- Αφασία Broca (κινητική αφασία με μη ρέοντα λόγο)
- Αφασία Wernicke (αισθητηριακή αφασία με ρέοντα λόγο)
- Καθολική (μεικτή) αφασία
- Κατονομαστική (αμνησιακή) αφασία
- Αφασία αγωγής
- Διαφλουική αφασία (κινητική, αισθητηριακή, μεικτή)

περιπτώσεις ανθρώπων αποκομμένων από το περιβάλλον

υπάρχει γλωσσική ικανότητα στα ζώα:

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

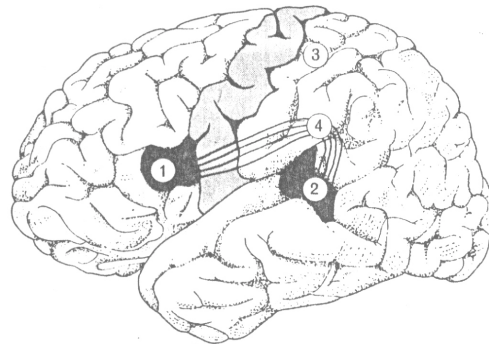
«... πάνω από τη λειτουργία των διαφόρων οργάνων υπάρχει μια άλλη, πιο γενική, ικανότητα που κατευθύνει τα σημεία: κι αυτή θα μπορούσε να είναι μόνο η γλωσσική.» (Saussure, *Μαθήματα*, 40)

τα δύο ημισφαίρια

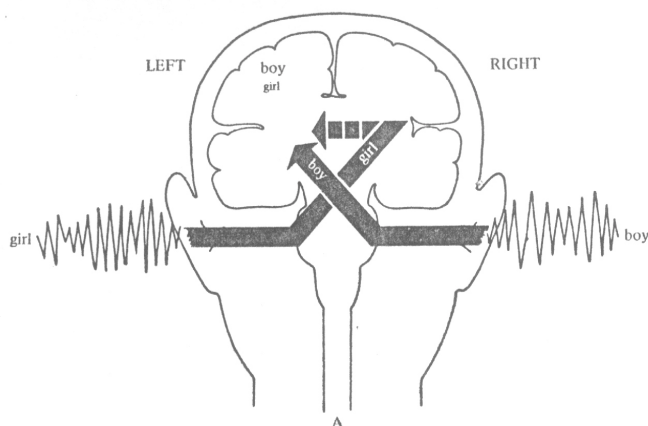
μεσολόβιο (corpus callosum: τυλώδες σώμα)

εγκεφαλική ειδίκευση

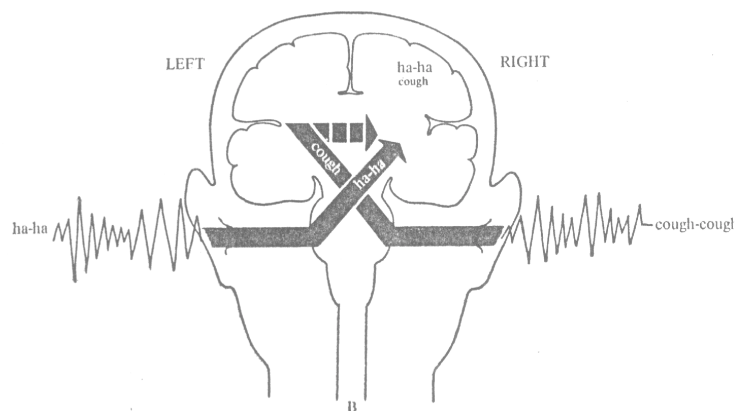
1. Περιοχή του Broca
2. Περιοχή του Wernicke
3. Κιναισθητικός φλοιός
4. Τοξοειδής δέσμη (arcuate fasciculus)

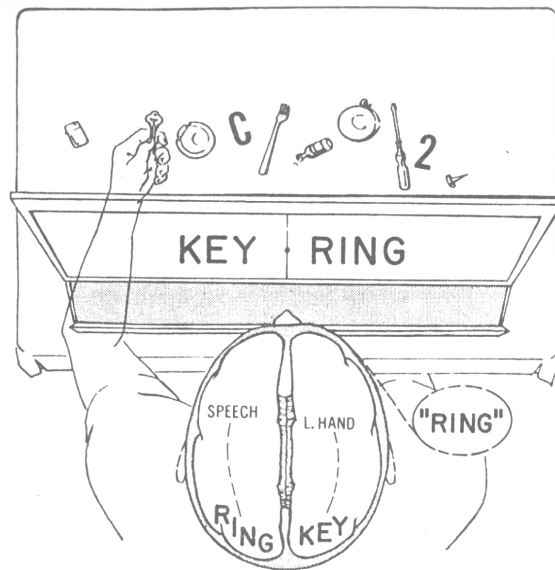
Διχωτική ακρόαση – Κυριαρχία του δεξιού αυτιού

A. Κυριαρχία δεξιού αυτιού στην ακρόαση γλωσσικών ήχων

B. Κυριαρχία αριστερού αυτιού στην ακρόαση μη γλωσσικών ήχων

Ο λοβοτομημένος ασθενής αναφέρει το οπτικό ερέθισμα ("RING") που παρουσιάζεται στο αριστερό ημισφαίριο. Το αριστερό χέρι πιάνει, σωστά, τα αντικείμενα που προβάλλονται στο δεξί ημισφαίριο, αν και ο ασθενής αρνείται ότι έχει επίγνωση αυτού που κάνει. Όταν του ζητείται να ονομάσει το αντικείμενο που κρατάει στο αριστερό του χέρι, ο ασθενής ονομάζει το ερέθισμα που προβάλλεται στο αριστερό ημισφαίριο.

(Millner, B., ed., *Hemisphere Specialization and Interaction*, Cambridge, Mass.: The MIT Press, 1975· Borden G. J. & K. S. Harris, *Speech Science Primer*, Baltimore: Williams & Wilkins, 1980· βλ. Yule, G., *The Study of Language*, Cambridge: CUP, ²1996, κεφ. 15: "Language and the Brain")

A. Προσδιορίστε το είδος του αφασικού συμπτώματος:

1. It's blowing, on the right, and er there's four letters in it, and I think it begins with a C –goes– when you start it then goes right up in the air – I would I would have to keep racking my brain how I would spell that word – that flies, that that doesn't fly, you pull it round, it goes up in the air. (Ο αφασικός προσπαθεί να προσδιορίσει τη λέξη *kite*.)
 2. Tell me, what did you do before you retired? – Uh, ih, ih, puh, par, partender, no. – Carpenter? – Carpenter, tuh, tuh tenty year – Tell me about this picture. – Boy ... cook ... cookie ... took ... cookie.
 3. – Tell me something about your problem. – Yes, I ugh can't hill all of my way. I can't talk all of the things I do, and part of the part I can go alright, but I can't tell from the other people. I usually most of my things. I know what can I talk and know what they are but I can't always come back even though I know they should be in, and I know should something eely I should know what I'm doing.
- (Τα παραδείγματα είναι από το βιβλίο του George Yule *The Study of Language*, ό.π.)

B. Προσδιορίστε τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα στις τυπωμένες λέξεις (αριστερή στήλη) και τις λέξεις που διαβάζει ένας αφασικός (δεξιά στήλη):

liberty	freedom
canary	parrot
abroad	overseas
large	long
short	small
tall	long

(Τα παραδείγματα είναι από το βιβλίο *An Introduction to Language*, των Victoria Fromkin και Robert Rodman, NY: Holt, Rinehart and Winston, ²1978, 37.)